

Jak wspomagać rozwój mowy dziecka? – wskazówki dla rodziców

Umiejętność prawidłowego posługiwania się mową jest zależna od wpływu środowiska społecznego na dziecko. Bardzo istotne jest, czy poczynania dorosłych w tym zakresie spełniają warunki konieczne do stymulowania rozwoju mowy. Niniejszy, krótki artykuł ma na celu przedstawić etapy rozwoju mowy oraz przekazać kilka wskazówek dla rodziców, które ułatwią im wspomaganie rozwoju mowy u ich dzieci.

Rozwój mowy

W literaturze pedagogicznej istnieje kilka podziałów na etapy rozwoju mowy. Jednym z nich jest podział, który zaproponował L. Kaczmarek. Zgodnie z nim wyróżnia się cztery okresy w rozwoju mowy dziecka: okres melodii, wyrazu, zdania oraz swoistej mowy dziecięcej.

✚ Okres melodii trwa od urodzenia do końca pierwszego roku życia. W tym etapie dziecko komunikuje się ze światem zewnętrznym za pomocą krzyku, płaczu oraz tworów onomatopeicznych, którym towarzyszą mimika i gesty. Około drugiego miesiąca życia dziecka, pojawia się głużenie (gruchanie), które u dzieci głuchych może występować aż do 18 m.ż. W czwartym miesiącu życia, dziecko powtarza dźwięki tego samego typu. Siódmy miesiąc życia dziecka w sferze komunikowania się charakteryzuje gaworzenie. Ten etap nie pojawia się u dzieci głuchych.

✚ Okres wyrazu występuje w pierwszym i drugim roku życia dziecka. Wyraz, będący sygnałem zastępuje całą wypowiedź dziecka i może występować razem z gestem. Zakres słów wraz z rozwojem dziecka poszerza się. Dziecko stosuje wyrazy dźwiękonaśladowcze, rzeczowniki, później przymiotniki.

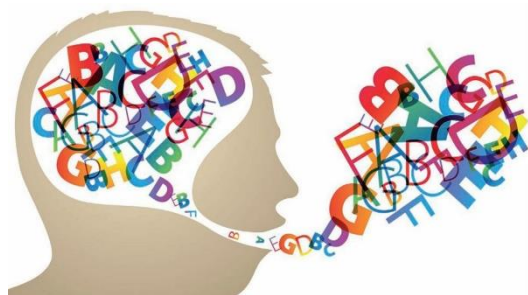
✚ Okres zdania przypada na drugi i trzeci rok życia dziecka. Wyjściowo, dziecko spaja ze sobą dwa wyrazy, później występują równoważniki zdań. Podczas tego etapu dziecko wypowiada się niepoprawnie i jest to zupełnie normalne. Często używa nieodpowiednich głosek lub artykułuje je w niewłaściwy sposób. Mowa dziecka pozbawiona jest jeszcze spójników i przyimków. Jest jednak zrozumiała dla dorosłych, gdyż towarzyszą jej gesty i mimika. Dziecko trzyletnie posługuje się krótkimi zdaniami i rozpoczyna aktywny dialog.

✚ Okres swoistej mowy dziecięcej rozpoczyna się w czwartym roku życia dziecka, a kończy około szóstego roku życia. Dziecko w tym etapie rozwoju mowy używa już zdań do komunikacji, jednak wypowiedzi nie są jeszcze do końca poprawne pod względem morfologicznym i fonetycznym. Pojawiają się następujące nieprawidłowości językowe:

- głoski szumiące i syczące zastępowane są głoskami ciszącymi (np.: siafa zamiast szafa),
- wymawianie l zamiast r,
- uproszczenia grup spółgłoskowych (np.: sonko zamiast słonko),
- nieprawidłowa artykulacja samogłosek nosowych.

W czwartym roku życia dziecka powinna pojawić się głoska r, a głoski syczące (s, z, c, dz) wymawiane powinny być prawidłowo. Dziecko pięcioletnie prawidłowo wymawia głoski szumiące (sz, ż, cz, dż), choć mogą pojawiać się problemy w tym zakresie. Może wystąpić także przestawianie głosek lub sylab np.: kordła zamiast kołdra. Dzieci mogą mylić zaimki osobowe i rodzajniki, oraz mieć problemy z tworzeniem form liczby mnogiej i pojedynczej oraz ze stopniowaniem przymiotników. Kolejne naturalne problemy to m.in.: używanie sylab początkowych zastępujących cały wyraz, opuszczenia czy skrócenia. Sześcioletek powinien w poprawny sposób wypowiadać wszystkie głoski.

Wyżej wymienione normy rozwojowe w zakresie mowy mogą być wskazówką dla rodziców i dać odpowiedź na pytanie, czy proces rozwoju mowy u ich dzieci przebiega prawidłowo, czy też warto byłoby skorzystać z pomocy specjalisty.

Terapia logopedyczna

Zaburzenia w rozwoju mowy mogą być przyczyną niepowodzeń w nauce, problemów komunikacyjnych, trudności w czytaniu i pisaniu. Wady wymowy mogą także powodować stres i obniżać samoocenę dzieci. Z tych przyczyn terapia logopedyczna jest bardzo istotna już od najmłodszych lat życia dziecka. W przedszkolach regułą są badania przesiewowe przeprowadzane na początku roku szkolnego. Podczas nich wyodrębnia się dzieci potrzebujące terapii. W celu

najbardziej efektywnej terapii logopedycznej ważna jest wielokierunkowa współpraca. Terapię prowadzi logopeda, jednak, aby

efekty były jak najbardziej widoczne konieczne jest także wsparcie nauczyciela oraz rodziców.

„Im wcześniej rozpoczniemy odpowiednią terapię logopedyczną, tym większe szanse ma dziecko nie tylko na prawidłową wymowę głosek, lecz także na uzyskiwanie optymalnych wyników w nauce na poziomie przedszkola i szkoły.”

Wskazówki jak rozwijać mowę dziecka

Drogi rodzicu, jeśli chcesz pomóc swojemu dziecku w

rozwijaniu jego kompetencji komunikacyjnych stosuj się do następujących wskazówek:

- ✚ mów do dziecka poprawnie, wyraźnie i powoli,
- ✚ unikaj sztucznego spieszczenia,
- ✚ nie powtarzaj wytworów językowych dziecka,
- ✚ odpowiadaj na pytania dziecka w sposób wyczerpujący temat,
- ✚ czytaj mu, opowiadaj bajki, ucz wierszy,
- ✚ zachęcaj do mówienia i chwal za każdy przejaw aktywności werbalnej,
- ✚ poprawiaj błędy językowe dziecka, jednak rób to w sposób dyskretny,
- ✚ nie wymagaj zbyt wczesnego wymawiania poszczególnych głosek,
- ✚ stosuj proste ćwiczenia i zabawy naśladowcze. Naśladujcie np.: piszczące myszki, miauczące kotki, pociągi, samoloty, statki, czy budzące i oblizujące się misie.

Stosując wyżej wymienione zabawy i zasady wspomogiesz rozwój mowy swojego dziecka. W przypadku, kiedy Twoje dziecko będzie wymagało pomocy specjalisty, pomoże on w opracowaniu ćwiczeń dostosowanych do indywidualnych potrzeb i możliwości dziecka.

Opracowała: Patrycja Kołodziejska